

VIII. MEDZINÁRODNÁ LETNÁ VARNIANSKA ŠKOLA MARXISTICKO-LENINSKEJ FILOZOFIE

V dňoch 13.—18. júna 1977 sa v Medzinárodnom dome vedeckých pracovníkov F. J. Curie vo Varne uskutočnilo VIII. zasadanie Medzinárodnej letnej varnianskej školy marxisticko-leninskej filozofie na tému *Veľká októbrová socialistická revolúcia — víťazstvo marxisticko-leninskej filozofie*.

Školy sa zúčastnili delegácie zostavené z popredných filozofov a mladých vedeckých pracovníkov a aspirantov v oblasti filozofie z BLS, ČSSR, Socialistickej republiky Kuby, MLR, MoLR, NDR, PĽR, RSR a ZSSR.

Prvé plenárne zasadanie otvoril predseda vedeckej rady školy čl. kor. R. Richta, vedúci československej delegácie, ktorý privítal všetkých účastníkov zasadania. Všetci prítomní si minútou ticha uctili pamiatku zakladateľa školy, akademika T. Pavlova a R. Richta potom v krátkosti informoval o úlohách a mieste varnianskej školy v tvorivom rozvíjaní marxisticko-leninskej filozofie v súčasných podmienkach.

Za Bulharskú filozofickú spoločnosť pozdravil zasadanie prezident Medzinárodnej federácie filozofických spoločností, akademik S. Ganovski (BLR). Vo svojom vystúpení poukázal na význam VOSR pre rozvoj socialistického humanizmu, dialektiku triedneho boja. Súčasne poukázal na problémy ideologického boja súvisiace s antikomunizmom, antisovietizmom, v ktorom má rozhodujúcu úlohu zápas o čistotu marxizmu-leninizmu.

Riaditeľ školy, P. Velčev (BLR), oboznámil účastníkov s programom stretnutia.

Hlavný referát *Veľká októbrová socialistická revolúcia — víťazstvo marxisticko-leninskej filozofie* predniesol vedúci sovietskej delegácie, akademik F. V. Konstantinov. Vo svojom vystúpení poukázal na epochálny význam VOSR, ktorá sa stala historickým medzníkom vo vývine spoločensko-ekonomických formácií. Ňou začína cesta všetkých národov k socializmu. Mnohí západní ideológovia sa usilujú nihilizovať význam VOSR a zaraďujú ju len medzi určité epizódy (aj to len v rámci Ruska), ktorých bolo a bude veľa. Ako však ukázal V. I. Lenin vo svojich teoretických prácach, v ktorých odhalil zákony vývinu imperializmu, socialistická revolúcia sa stáva riešením základných protirečení svetového imperializmu.

Na druhej strane VOSR mala podstatný vplyv na vznik socialistického tábora. ZSSR ako prvý socialistický štát sa stal centrálnou silou mieru a má v súčasnom období vplyv na všetky svetové udalosti.

VOSR sa stala zároveň pokusným kameňom marxizmu, na ktorom sa ukázala jeho životaschopnosť, spätosť marxistickej filozofie s politikou. A preto majú marxistickí filozofi aj v súčasnosti bojovať za čistotu marxizmu, proti revizionizmu a oportunizmu, a to v období, keď sa významní západní ideológovia na čele s Brzezinským formou ideologickej diverzie, tézami o leninizme ako slavianskom marxizme usilujú rozkladať socializmus a súčasne komunisticke hnutie. Preto treba leninskú etapu v rozvoji marxizmu obhajovať,

lebo je ďalším pokračovaním a tvorivým rozvíjaním základných ideí marxizmu.

Na plenárnom zasadnutí potom s krátkymi referátmi vystúpili predstavitelia jednotlivých delegácií. Prof. M. Bačvarov (BLR) hovoril vo svojom vystúpení o vzniku leninskej etapy v bulharskej filozofii po VOSR, ktorú rozvíjali také významné postavy, ako bol D. Blagojev, J. Dimitrov, T. Pavlov, S. Ganovski atď. Leninská tradícia v bulharskej filozofii má hlboké korene a odráža sa aj v súčasnosti v úzkej spolupráci so sovietskou filozofiou.

Člen korešpondent J. Lukács (MLR) sa zamerával na niektoré základné aspekty proletárskej revolúcie. Za jednu zo základných podmienok úspešnej realizácie socialistickej revolúcie považuje vedomie človeka a na jeho základe vytváranie takých vzťahov, ktoré vedú späť k vytváraniu nového typu človeka. Z tohto aspektu sa zaoberal problémami kritiky a sebakritiky, extenzívneho a intenzívneho vývinu vedy a hlavne úlohami filozofie pri plnení nastolených problémov.

Akademik M. Buhr (NDR) predniesol niekoľko poznámok k historickej robotníckej misii z hľadiska socialistickej revolúcie v súvislosti s ideologickým bojom. Rozviedol niektoré názory západných ideológov, ktorí interpretujú socializmus ako nešťastnú náhodu v dejinách, negujú vedúcu úlohu robotníckej triedy, triedny charakter spoločnosti a socializmus sa usilujú interpretovať často ako určitý variant priemyselne rozvinutého kapitalizmu.

Profesor dr. M. P. Solveira (Kuba) vo svojom vystúpení poukázal na vplyv VOSR a sovietskej marxisticko-leninskej filozofie na revolučné hnutie na Západe. Po VOSR sa šírili myšlienky marxizmu-leninizmu na celom svete a tento vplyv má bezprostredný odraz v ideologických zápasoch aj v Latinskej Amerike. Kuba ako prvá socialistická krajina na Západe mohla vzniknúť jedine preto, že existoval Lenin, VOSR a že existuje socialistický tábor.

S. G. Luvsanceren (MoLR) hovoril o prerastaní demokratickej revolúcie v socialistickú v podmienkach Mongolskej ľudovej republiky. Poukázal na špecifikum Mongolska, kde neexistovala robotnícka trieda a kde túto revolučnú úlohu vodcu spĺňalo roľníctvo. Z tohto aspektu analyzoval pojem revolučnej demokracie a úlohu KS v revolučnom procese.

Profesor T. Jaroszewski (PLR) predniesol príspevok na tému *VOSR a jej vplyv na rozvoj marxisticko-leninskej filozofie v Poľsku*. Poukázal na to, že na realizácii VOSR sa zúčastnilo 100 000 poľských revolucionárov, čo sa odrážalo aj na leninizácii poľského robotníckeho hnutia. V tejto súvislosti sa dotkol aj problémov roľníckej otázky a nacionálnych problémov, ako aj aspektov internacionalizmu a patriotizmu. Ukázal na špecifické riešenia niektorých aktuálnych problémov marxisticko-leninskej filozofie v Poľsku.

Profesor G. Enescu (RLR) hovoril o vplyve VOSR v Rumunsku. Veľká októbrová socialistická revolúcia ukázala cestu rumunskej robotníckej triede, ktorá sympatizovala s mladým sovietskym štátom, k sociálnemu oslobodeniu z kapitalistického jarma. Myšlienka Veľkého októbra bola hnacou silou rumunských pracujúcich v boji proti fašizmu, ktorá sa pod vedením KS riadila ideami učenia V. I. Lenina.

Člen korešpondent R. Richta (ČSSR) vyzdvihol VOSR ako nový typ sociálneho procesu, v ktorom ľud na základe poznaných zákonov spoločnosti uchopil moc do svojich rúk. Bola zároveň vzorom pre ďalšie národy, ktoré nastúpili cestu k socializmu. Na príklade československých skúseností ana-

lyzoval pôsobenie ideí VOSR a jej vplyv na boj za boľševizáciu komunistickej strany, rozvíjanie marxizmu-leninizmu, na vznik socialistického Československa.

Poukázal aj na význam VOSR ako na akt samozachovania ľudstva, zdôraznil jej vplyv na svetové procesy a na nevyhnutnosť uvedomelého riadenia spoločenských procesov.

V ďalších dňoch 14.—17. júna 1977 pokračovalo rokovanie školy v troch sekciách a diskusiou za „okrúhlym stolom“.

Téma prvej sekcie bola *Marxisticko-leninská filozofia — ideová zbraň robotníckej triedy*. Odznali v nej tieto referáty, koreferáty a vedecké vystúpenia.

M. Buhr (NDR) *Marxisticko-leninská filozofia — ideová zbraň robotníckej triedy*; M. T. Jovčuk (ZSSR) *Víťazstvo Veľkého októbra, rozvoj vedeckého materialistického svetonázoru a súčasný boj ideí*; C. A. Stepaňan (ZSSR) *Veľký Október a vznik socialistickej družby*; M. R. Solveira (Kuba) *Úloha inteligencie v súčasnom revolučnom procese*; P. Gindev (BLR) *Vedecká neudržateľnosť súčasnej buržoáznej filozofie*; F. T. Konstantinov (ZSSR) *Veľký október a vznik socialistického priateľstva*; T. Stojčev (BLR) *Marxisticko-leninská filozofia — hlavný komponent komunistickej ideológie*; V. Ivanov (BLR) *Triedny a celonárodný charakter spoločenských javov obdobia budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti*; L. Hrzal (ČSSR) *Humanizmus a sociálny progres*; B. V. Bogdanov (ZSSR) *Súčasná dialektická veda a súčasný ideologický boj*; B. Pavlovová (BLR) *Marxisticko-leninská koncepcia historizmu v dejinách vedy Bulharska*; J. Veverka (ČSSR) *Odkaz Veľkého októbra a realizácia princípu jednoty svetonázoru a pracovnej výchovy*; N. N. Fedorova (ZSSR) *Prínos internacionalistov k víťazstvu Veľkého Októbra*; E. Schreiter (NDR) *O dvoch aspektoch teórie poznania kritického racionalizmu*; R. D. Farchijev (ZSSR) *Október a nekapitalistická cesta vývinu*; A. V. Fedotov (ZSSR) *Veľký október a sovietska kniha*; Diana Danova-Beloveždova (BLR) *K niektorým pokusom o zámeru leninskej teórie socialistickej revolúcie rôznymi novými modelmi vývinu spoločnosti*.

V druhej sekcii sa posudzovala téma *Materialistická dialektika a riadenie spoločenských procesov*. Odznali v nej tieto referáty, koreferáty a diskusné vystúpenia. J. T. Frolov (ZSSR) *Veda, etika a rozvoj človeka*; M. Markov (BLR) *Filozofické predpoklady vedeckého riadenia*; P. Gindev (BLR) *Niektoré filozoficko-metodologické názory v súvislosti s aplikáciou informácie a systémovo-štruktúrnej metódy v sociálnom riadení*; T. Vylvov (BLR) *Hlavné aspekty sociálnej dialektiky pri socializme*; B. N. Bessonov (ZSSR) *Reálny socializmus a jeho protivníci*; Zd. Javůrek (ČSSR) *Riadenie spoločenských procesov a dialektika objektívneho a subjektívneho*; P. Velčev (BLR) *Niektoré aspekty heuristickej a prognostickej funkcie dialektiky*; A. T. Šatalov (ZSSR) *Sociálny progres a rozvoj človeka*; J. Dubnička (ČSSR) *Princíp historizmu a riadenie spoločenských javov*; L. Sziklay (MLR) *Determinizmus a cieľavedomosť v historickom procese*; St. Vasev (BLR) *O vzájomnom vzťahu filozofie a spoločensko-historickej praxe*; E. Farkašová (ČSSR) *Niektoré problémy predvídania*; V. Droženová (ČSSR) *Kategórie nevyhnutnosti a náhodnosti a riadenie spoločenských procesov*; Ju. Szmollak (PLR) *Socialistický spôsob života a ideológia*; J. Sliva (ČSSR) *Niektoré spoločenskovedné aspekty konštruovania tzv. globálnych modelov mierového vývinu*.

Tretia sekcia mala tému *Formovanie socialistického spôsobu života a boj proti buržoáznej ideológii a revizionizmu*. S referátmi, koreferátmi a diskusnými príspevkami vystúpili: T. Jaroszewski (PER) *Formovanie socialistického spôsobu života a boj proti buržoáznej ideológii a revizionizmu*; L. Hanzel (ČSSR) *Socialistický humanizmus a boj proti súčasnej ideológii a revizionizmu*; St. Angelov (BER) *Socialistický spôsob života — teória a prax*; P. Gindev (BER) *Socializmus a zodpovednosť osobnosti*; F. T. Konstantinov (ZSSR) *Národné a internacionálne črty socialistického spôsobu života*; I. V. Pilipenko (ZSSR) *O neudržateľnosti koncepcie plurálneho socializmu*; J. Ladyka (PER) *Úloha osobnosti pri budovaní socializmu*; T. Plužanský (PER) *Dialektika — algebra revolúcie*; A. T. Šatalov (ZSSR) *Sociálny progres a rozvoj človeka*; M. Koceva (BER) *Niektoré emocionálno-morálne problémy socialistického spôsobu života*; H. Friedrich (NDR) *Socialistický spôsob života v porovnaní s buržoáznym pojmom zlepšenia „kvality života“*; B. D. Skaržinská (ZSSR) *O metodológii súčasného revizionizmu*; J. Bodnár (ČSSR) *Leninská etapa v rozvoji marxizmu a súčasný antikamunizmus*; A. Agh (MER) *Niektoré problémy určenia spôsobu života*.

Po každom vystúpení, po zadaní otázok bola diskusia k predneseným problémom, v ktorej sa vyjasňovali jednotlivé názory a hľadali sa spoločné stanoviská. Diskusia bola o to plodnejšia a zaujímavejšia, že sa na nej zúčastnili poprední filozofi jednotlivých socialistických krajín.

Diskusia za „okrúhlym stolom“ prebiehala na tému: *Marxisticko-leninská filozofia a vedecké prognózovanie* a viedli ju čl. kor. R. Richta (ČSSR) a čl. kor. G. Kröber (NDR). Diskusie sa zúčastnilo viac ako dvadsať mladých vedeckých pracovníkov, ktorí zadali 32 otázok, na ktoré odpovedali čl. kor. R. Richta (ČSSR), čl. kor. G. Kröber (NDR), čl. kor. I. T. Frolov (ZSSR), prof. T. Jaroszewski (PER), prof. Ošatkov (BER). Besedy sa tiež zúčastnil vedúci sovietskej delegácie akademik F. V. Konstantinov. V diskusiách sa hovorilo o týchto problémoch:

1. Metodologické problémy prognózovania. 2. Prognózovanie sociálneho vývinu. 3. Vedecké prognózovanie a budúci vývoj človeka. 4. Problémy budúceho rozvoja vedy a techniky. 5. Niektoré aspekty prognózovania a plánovania v socialistickej spoločnosti, podmienené víťazstvom VOSR.

Zvláštnu pozornosť na varnianskej škole vzbudilo vystúpenie vedúceho sovietskej delegácie akademika F. V. Konstantinova, ktorý niekoľkokrát zdôraznil nevyhnutnosť ďalšieho komplexného rozpracovávania filozofických otázok človeka v rámci marxizmu-leninizmu. V období VTR — budovania rozvinutej socialistickej spoločnosti je nevyhnutné uvedomelé formovanie vedomia človeka, čo nie je možné bez komplexného výskumu človeka. Podľa akademika Konstantinova vyplýva táto úloha z podstaty samého marxizmu-leninizmu. Bez ich riešenia nie sme schopní fundovane hovoriť o socialisticom človeku, socialisticom kolektíve, formovaní socialistického vedomia atď. a teda ani podstatne prispievať k budovaniu rozvinutej socialistickej spoločnosti. Riešenie týchto problémov je úzko späté aj s fundovanou marxistickou kritikou rôznych buržoázných antropologických teórií.

Účastníci školy v zmysle štatútu varnianskej školy privítali pravidelné vydávanie ročenky, ktorá bude vychádzať v ruštine, nemčine, angličtine a španielčine. Prvá ročenka o práci ôsmeho zasadania Medzinárodnej letnej varnianskej školy marxisticko-leninskej filozofie výjde pod názvom 60. výro-

čie VOSR — vífázstvo marxisticko-leninskej filozofie. Redakčná rada ročenky: R. Richta (ČSSR) — hlavný redaktor, M. Buhr (NDR), F. T. Konstantinov (ZSSR), T. Jaroszewski (PER), M. R. Solveira (Kuba), P. Veľčev (BER) — sekretár.

Predsedom vedeckej rady na budúce obdobie sa stal akademik M. Buhr (NDR).

Účastníkom VIII. zasadania Medzinárodnej letnej varnianskej školy boli vydané diplomy o účasti na škole.

Zahraniční účastníci na záver zasadania vysoko ocenili prácu bulharských filozofov, ktorí veľmi dobre pripravili a zorganizovali VIII. zasadanie. V mene vedeckej rady poďakoval čl. kor. R. Richta Bulharskej akadémii vied a hlavne vedeniu FÚ-BAV za veľkú prácu pri príprave školy, ako aj za srdečné prijatie všetkých účastníkov na zasadaní školy, ktorá pomáha prehľbovať spoluprácu marxisticko-leninských filozofov pri plnení úloh vytýčených komunistickými stranami socialistických krajín.

VIII. zasadanie Medzinárodnej letnej varnianskej školy marxisticko-leninskej filozofie bolo vážnym ideologickým fórom filozofov marxistov-leninovcov zo socialistických krajín v jubilejnom roku VOSR. Predstavuje nový krok k hlbšej a všestrannejšej spolupráci v kolektívnom posudzovaní aktuálnych problémov, ktoré sa vyžadujú od vedeckého filozofického myslenia pri budovaní rozvinutej socialistickej spoločnosti a v súčasnom ideologickom boji.

Ján Dubnička